

ปัญหาพฤติกรรมและแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวเด็กบกพร่องทางสติปัญญาอายุ6-11ปีที่มาใช้บริการ
แบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลราชานุกูล

นางดารกา แสงสุขใส

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุขภาพจิต ภาควิชาจิตเวชศาสตร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2544.

ISBN 974-03-1229-2

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

BEHAVIORAL PROBLEMS AND CHILD REARING PRACTICE OF MENTALLY RETARDED
CHILDREN AGED 6-11 YEARS IN IN-PATIENT UNIT OF RAJANUKUL HOSPITAL

Mrs. Daraka Sangsuksai

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Science in Mental Health

Department of Psychiatry

Faculty of Medicine

Chulalongkorn University

Academic Year 2001

ISBN 974-03-1229-2

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ปัญหาพฤติกรรมและแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวเด็กบกพร่องทางสติปัญญาอายุ6-11ปีที่มารับบริการแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลราชานุกูล

โดย นางดารกา แสงสุขใส

ภาควิชา จิตเวชศาสตร์

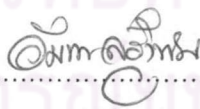
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์นายแพทย์ อัมพล สุอำพัน

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

..... คณะบดีคณะแพทยศาสตร์
(ศาสตราจารย์นายแพทย์ภิรมย์ กมลรัตนกุล)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์แพทย์หญิงอุมาพร ตรังคสมบัติ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์นายแพทย์อัมพล สุอำพัน)

..... กรรมการ
(อาจารย์แพทย์หญิงศิริลักษณ์ ศุภปีติพร)

ดรรกา แสงสุโข : ปัญหาพฤติกรรมและแบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวเด็กบกพร่องทางสติปัญญาอายุ6-11ปีที่มารับบริการแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลราชานุกูล.

(BEHAVIORAL PROBLEMS AND CHILD REARING PRACTICE OF MENTALLY RETARDED CHILDREN AGED 6-11 YEARS IN IN-PATIENT UNIT OF RAJANUKUL HOSPITAL) อ.ที่ปรึกษา:รองศาสตราจารย์ นายแพทย์อัมพล สุอำพัน, 121 หน้า. ISBN 974-03-1229-2.

การวิจัยเชิงพรรณานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาพฤติกรรมและแบบการอบรมเลี้ยงดูเด็กบกพร่องทางสติปัญญาอายุ 6-11ปีที่รับบริการแบบผู้ป่วยในของโรงพยาบาลราชานุกูล และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับปัญหาพฤติกรรม กลุ่มตัวอย่าง120รายเป็นผู้ปกครองของเด็ก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสำรวจพฤติกรรมเด็ก(TYC) แบบสอบถามแบบการอบรมเลี้ยงดู และแบบการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์โดยการคำนวณค่าไคสแควร์ และค่าเพียร์สัน

ผลการวิจัยในทัศนะของผู้ปกครองพบว่า เด็กหญิงมีพฤติกรรมอยู่ในระดับมีปัญหา(ร้อยละ34.7)มากกว่าเด็กชาย(ร้อยละ28.2) โดยเด็กหญิงมีคะแนนปัญหาพฤติกรรมแบบเก็บกดสูงกว่าเด็กชายในด้านแยกตนเองจากสังคม(ร้อยละ28.6) และมีอาการเจ็บป่วยที่ไม่พบความผิดปกติทางกาย(ร้อยละ24.5) ขณะที่เด็กชายมีคะแนนปัญหาพฤติกรรมแบบแสดงออกสูงกว่าเด็กหญิงในพฤติกรรมเด็กกว่าวัย(ร้อยละ59.2) พบว่าปัญหาการพูดและการขาดสมาธิ สนใจสิ่งใดได้ไม่นาน เป็นปัญหาที่ต้องการการแก้ไขมากที่สุด การอบรมเลี้ยงดู ผู้ปกครองส่วนใหญ่เลือกใช้แบบการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย(ร้อยละ60) พบว่าปัจจัยแบบการอบรมเลี้ยงดูมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมทั้งทางบวกและทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 โดยคะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตยสัมพันธ์ทางลบกับพฤติกรรมเด็กกว่าวัยในเด็กชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 คะแนนการอบรมเลี้ยงดูแบบปกป้องคุ้มครองสัมพันธ์ทางลบกับอาการวิตกกังวล และอาการเจ็บป่วยที่ไม่พบความผิดปกติทางกายในเด็กหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ขณะที่ปัจจัยอื่นไม่พบว่ามีสัมพันธ์กับปัญหาพฤติกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ภาควิชา.....จิตเวชศาสตร์.....ลายมือชื่อนิสิต.....ดรรกา แสงสุโข 15
สาขาวิชา.....สุขภาพจิต.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....อัมพล สุอำพัน
ปีการศึกษา.....2544.....

4375219030: MAJOR MENTAL HEALTH

KEY WORD: BEHAVIORAL PROBLEMS / CHILD REARING PRACTICE / MENTALLY
RETARDED CHILDREN

DARAKA SANGSUKSAI : BEHAVIORAL PROBLEMS AND CHILD REARING
PRACTICE OF MENTALLY RETARDED CHILDREN AGED 6-11 YEARS IN
IN-PATIENT UNIT OF RAJANUKUL HOSPITAL. THESIS ADVISOR : ASSOC.PROF.
UMPON SUAMPUN, MD,121 pp. ISBN 974-03-1229-2.

The purpose of this descriptive study was to find the behavioral problems, the child rearing practice and the relationships between related factors and behavioral problems of mentally retarded children aged 6-11 years in the in-patient unit of Rajanukul hospital. The sample consisted of 120 parents. The instruments used in this study were the standard Thai Youth Checklist (TYC), a child rearing practice questionnaire and the semi-structured interview. Data were analyzed by descriptive statistics, chi-square test and Pearson product correlation.

In parents' opinion, girls have higher behavioral problems score (34.7%) than boys do (28.2%). They also have higher internalizing scores in social problems (28.6%) and somatic complaints (24.5%) than boys whereas boys have higher externalizing scores in immature problems (59.2%) than girls. Speech and attention problems need to be solved. Democratic child rearing practice was found to be the most common, practiced by 60% of the parents. Types of child rearing practice were significantly related to behavior ($p < .01$). Democratic child rearing practice scores were negatively related to immature problem scores in boys ($p < .01$) whereas overprotection was negatively related to anxiety and somatic complaints problem scores in girls ($p < .01$).

Department ..... Psychiatry .....

Field of study .... Mental Health .....

Academic year 2001

Student's signature..... DARAKA SANGSUKSAI .....

Advisor's signature..... .....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์นายแพทย์อัมพล สุอำพัน ที่ได้ให้ความรู้ คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องมาโดยตลอด ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณศาสตราจารย์แพทย์หญิง อุมามพร ตรังคสมบัติ ประธานกรรมการ และอาจารย์แพทย์หญิง ศิริลักษณ์ ศุภปิติพร กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาให้ความรู้ คำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องของการวิจัย

ขอขอบพระคุณ บุคลากรของโรงพยาบาลราชานุกูล ผู้ปกครอง และเด็ก ๆ ที่ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลการทำวิจัยครั้งนี้เป็นอย่างดี สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น และอาจารย์สมทรง สุวรรณเลิศที่กรุณาให้ใช้เครื่องมือในการวิจัย อาจารย์วงศ์วรรณ วงศ์สุภา และผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.ทิพมาศ ชุมวรฐายี ที่กรุณาตรวจสอบภาษา และเอกสารอ้างอิง คุณกุลวดี อักษรทับ และคุณประธาน รัชตจรรย์ ที่ให้ความช่วยเหลือระหว่างการทำวิจัย บุคลากรภาควิชาจิตเวชศาสตร์ จุฬาฯ ที่ได้ให้คำแนะนำและความอนุเคราะห์ รวมถึงทุกท่านที่ได้ให้ข้อคิดเห็นในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์มาโดยตลอด และการวิจัยนี้ได้รับทุนส่วนหนึ่งจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้

ท้ายนี้ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อคุณแม่ ผู้มีพระคุณ ให้สิ่งที่ดีงาม และกำลังใจมาตลอดชีวิต ครูอาจารย์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้ เพื่อนๆปริญญาโทสาขาสุขภาพจิตรุ่น 13 ทุกคนสำหรับน้ำใจ และมีตรภาพที่มีคุณค่ายิ่ง เพื่อน พี่ และน้องที่ปรารถนาดีช่วยเหลือดูแลด้วยความห่วงใย สามี และลูกสาวที่เป็นกำลังใจ และให้เวลาในการศึกษามาโดยตลอด จนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ด้วยดี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดารกา แสงสุขใส

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ	ฒ
บทที่	
1. บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	5
1.4 ขอบเขตของการวิจัย.....	5
1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น	6
1.6 ข้อจำกัดของการวิจัย.....	6
1.7 คำจำกัดความที่ใช้.....	7
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
1.9 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
2. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
2.1 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรม	10
2.1.1 ความหมายของพฤติกรรมและเด็กที่มีปัญหาพฤติกรรม.....	11
2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการทางจิตสังคมและพฤติกรรม.....	12
2.1.3 สาเหตุของปัญหาพฤติกรรมในเด็ก	13
2.1.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาพฤติกรรมในเด็ก	15
2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดู.....	17
2.2.1 ความหมายของการอบรมเลี้ยงดู	17

	หน้า
2.2.2 ทฤษฎีและประเภทของการอบรมเลี้ยงดู	18
2.2.3 ปัจจัยของแบบการอบรมเลี้ยงดูกับการเกิดปัญหาพฤติกรรมในเด็ก ...	20
2.2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบการอบรมเลี้ยงดูและปัญหาพฤติกรรม	23
2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	
2.3.1 ความหมายของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	24
2.3.2 ระดับของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา.....	26
2.3.3 สาเหตุของภาวะบกพร่องทางสติปัญญา	27
2.3.4 ลักษณะเฉพาะของเด็กบกพร่องทางสติปัญญา	29
2.3.5 ภาวะแทรกซ้อนของความบกพร่องทางสติปัญญา	31
2.4 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กบกพร่องทางสติปัญญาวัยเรียน	32
2.4.1 ความหมายของเด็กวัย 6-11 ปี	32
2.4.2 พัฒนาการของเด็กปกติและเด็กบกพร่องทางสติปัญญาวัย 6-11 ปี	33
2.4.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเด็กบกพร่องทางสติปัญญาวัย 6-11 ปี.....	35
3. วิธีดำเนินการวิจัย	38
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	38
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	39
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	42
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	43
4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	45
4.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากรที่ศึกษา	47
4.2 ระดับและรูปแบบของปัญหาพฤติกรรมในเด็กบกพร่องทางสติปัญญา.....	56
4.3 แบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว	61
4.4 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยกับปัญหาพฤติกรรม	62
5. สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
5.1 สรุปผลการวิจัย	73
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	81

5.3 ข้อเสนอแนะ	91
รายการอ้างอิง	94
ภาคผนวก.....	103
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	121

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ระดับภาวะบกพร่องทางสติปัญญาตามคู่มือการวินิจฉัยโรค ของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน.....	26
2	ระดับภาวะบกพร่องทางสติปัญญาตามการประเมิน ขององค์การอนามัยโลก	27
3	เกณฑ์มาตรฐานแบบสำรวจพฤติกรรมเด็กอายุ6-11ปีชุดสำหรับผู้ปกครอง ..	40
4	จำนวน และ ร้อยละของเด็ก จำแนกตาม เพศ และ อายุ	47
5	จำนวน และ ร้อยละของเด็ก จำแนกตาม ศาสนา ลำดับการเกิด และ จำนวนสมาชิกในครอบครัว	48
6	จำนวน และ ร้อยละของเด็ก จำแนกตาม การวินิจฉัยโรค ประวัติการใช้ยา ระยะเวลาที่เข้ารับบริการในโรงพยาบาลราชานุกูล	49
7	จำนวน และ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเพศ อายุ ความถี่ของ การเลี้ยงดู	51
8	จำนวน และ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานภาพสมรส ลักษณะ ครอบครัว รายได้ และ เศรษฐฐานะ	52
9	จำนวน และ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประวัติการเจ็บป่วยทางจิต	53
10	จำนวน และ ร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับการศึกษา อาชีพ	54
11	จำนวน ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย ระดับความรุนแรงของปัญหาพฤติกรรม	56
12	จำนวน ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย รูปแบบปัญหาพฤติกรรมในเด็กชาย	57
13	จำนวน ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย รูปแบบปัญหาพฤติกรรมในเด็กหญิง	58
14	จำนวน ร้อยละ ปัญหาพฤติกรรม 10 อันดับแรกในทัศนะของผู้ปกครอง	59
15	จำนวน ร้อยละ ปัญหาพฤติกรรมที่ผู้ปกครองตอบ 1 หรือ 2	60
16	จำนวน ร้อยละ และค่าคะแนนเฉลี่ย จำแนกตามแบบการอบรมเลี้ยงดู	61
17	ความสัมพันธ์ระหว่าง ระดับเขาวงกตปัญญา กับ ปัญหาพฤติกรรม	62
18	ความสัมพันธ์ระหว่าง โรคที่พบร่วมกับความบกพร่องทางสติปัญญา กับ ปัญหาพฤติกรรม	63
19	ความสัมพันธ์ระหว่าง เศรษฐฐานะ กับ ปัญหาพฤติกรรม	64
20	ความสัมพันธ์ระหว่าง แบบการอบรมเลี้ยงดู กับ ปัญหาพฤติกรรม	64

บทที่		หน้า
21.	ความสัมพันธ์ของแบบการอบรมเลี้ยงดูกับรูปแบบปัญหาพฤติกรรมในเด็กชาย	65
22.	ความสัมพันธ์ของแบบการอบรมเลี้ยงดูกับรูปแบบปัญหาพฤติกรรมในเด็กหญิง	66
23.	ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยที่ศึกษากับ ปัญหาพฤติกรรม	104

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย 9

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย